WWW.EMTIAZDAILY.IR
روزنامه صبح ایران
امتیاز
چهارشنبه ۳۰ شهریور ۱۴۰۱ / شماره ۳۵۲۳ / ۸ صفحه / ۵۰۰۰ تومان

سرمقاله

لات در سینمای ایران

■ محمد هدایتی

سینمای فیلمفارسی، که بدنه اصلی سینمای ایران در سال‌های قبل از انقلاب را تشکیل می‌داد، بدون در نظرگرفتن و تحلیل فیگور لات یا لوطی، در دو وجه لاتِ خوب و لات بد، تصورناپذیر است. این فیگور، گره‌خورده با مفهوم محله بود و در راستای ارزش‌های سنتی معنا می‌یافت؛ ارزش‌هایی همچون وفاداری در برابر خیانت؛ خودی در برابر بیگانه؛ مخاطره در برابر ترس. بهرحال این فیگور در متن ارزش‌های سنتی و دیرین عمل می‌کرد، آن هم در دوره‌ای که ایران در حال تجربه یکی از سریع‌ترین برنامه‌های مدرنیزاسیون از بالا بود. برخی محبوبیت این نوع سینما در آن سال‌ها را واکنش یا مخالفت جامعه با برنامه مدرنیزاسیون قلمداد کرده‌اند که الگوهای سنتی و محلی را به چالش می‌کشید.بعد از انقلاب، فیگور لات تا حد زیادی از عرصه بازنمایی بیرون افتاد و در فیلم‌های سینمایی و سریال‌های تلویزیونی اهمیتش را از دست داد. تا حدی به این دلیل که این «قشر» در اواخر دهه پنجاه و با گسترش مدرنیزاسیون در ایران تضعیف شده بود و بخشی هم به این خاطر که گفتمان رسمی بعد از انقلاب نگران از ارزش‌هایی که خود جاهلی می‌خواند میلی برای نمایش عمومی این قشر نداشت. نظام کالبدی شهری هم تغییر یافته بود؛ محله در معنای سنتی که توام با احساس تعلق محله‌ای و آشنایی افراد بود بهم ریخت. میلی هم که در جامعه برای مدرن‌شدن هرچه بیشتر وجود داشت به تضعیف جایگاه لات و فرهنگ لاتی منجر شد. بخصوص در نیمه دوم هفتاد که سال‌های افزایش سطح تحصیلات دانشگاهی در ایران، شکل‌گیری طبقه متوسط جدید تحصیلکرده و امید به اصلاحات سیاسی بود. همه این‌ها باعث شد تا سینما یا فرهنگ لاتی به محاق برود یا حداقل اینکه در انظار نباشد. حالا اما انگار داستان ورق دیگری خورده است. در این سال‌ها، بخصوص در سریال‌های نمایش خانگی تلاش کرده‌اند تا فیگور لات را البته با ویژگی‌هایی متفاوت از سابق بازنمایی کنند. هرچند این بازنمایی جدید هیچ در پی نشان دادن قدرت سیاسی و یا ارجاع به ساختارهای کلان نیست، اما توضیح این تفاوت‌ها احتمالاً ایده‌هایی را درباره تغییرات اجتماعی به میان می‌کشد. اگر محله برای لاتِ فیلم فارسی، دیروز و امروز و فردا بود و ارزش جاودان، لاتِ جدید، بریده از محله، انگار که بی‌خانمان است و سودای «ارتقا» و رفتن به مناطق بالای شهر را دارد. بنابراین آن نسبت با محله و احساس تعلق از دست رفته است، یا حتی نوعی تبری جستن از آن در کار است. انگیزه کنش‌ها و شاید غایت او پول است که خود احتمالاً نشانگانی است از سیطره ارزش پولی در جهان معاصر؛ برخلاف گذشته که این واسطه مقولاتی بود مثل «شرف»، «اعتبار و آبرو». اینجاست که لات جدید می‌چسبد به مقوله «زرنگی» که انگار آن را در همه جای جامعه و به ویژه در طبقه راتیِ وصل به قدرت می‌بینند. لات جدید با مشاهده طبقه راتیِ یک شبه بالارفته الگوهای او را در پیش می‌گیرد؛ اینکه همه چیز مجاز است و همه چیز ممکن، تنها باید راهش را یاد گرفت. او نیز یاد می‌گیرد که خشونتش را، و آن ته‌مانده‌های فرهنگ لاتی را در خدمت اصحاب قدرت و ثروت قرار دهد تا جواز بالارفتن بیابد. او در غیاب «قانون»، و با اتکا به خشونت، در شکل یک کارچاق‌کن برای تسویه حساب‌های سیاسی و اقتصادی ظهور پیدا می‌کند. تا به این ترتیب سرمایه‌ای بیندوزد یا به محافل بالا راه یابد.

البته نوعی بده‌بستان هم میان آن چیزی که مسامحتاً می‌توان فرهنگ بالا و پایین‌شهر نامید شکل می‌گیرد. ادبیات و زبان پایین شهر در بالا رواج می‌یابد؛ در شکل نوعی بی‌پروایی زبانی و ادبیات داش‌مشتی و حتی تظاهر به لاتی. در مقابل ارزش‌های مادی و سبک زندگی بالا بر پایین شهر حاکم می‌شود؛ حداقل در یک شکل یک آرزو یا فانتزی.

ایران، بازار خودروی فقیری دارد

خبر خوش وزیر راه برای متقاضیان مسکن

مردم را صاحب‌خانه می‌کنیم

۳

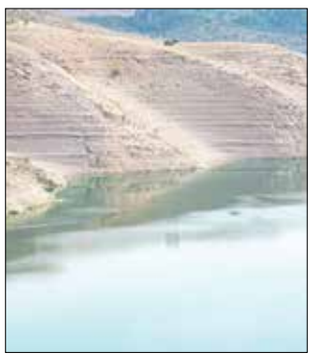

سد زاینده‌رود با ۱۶ درصد حجم آب

۳

گزارش امتیاز از وضعیت باشگاه استقلال

بررسی خریدهای تابستانی آبی‌پوشان، خیلی خوب، خیلی بد

۴

ایران در میان ۵۰ کشور نخست حاضر در اسکار ۲۰۲۳

۸

«امتیاز» اهمیت فرهنگ‌سازی در مدیریت مصرف انرژی را بررسی کرد؛

مسیر هدفمندی یارانه‌ها در نقشه‌راه حوزه انرژی

۳

نخبگان از استثنا به قاعده تبدیل شد:

زخم کاری مهاجرت

۲

یادداشت

گشت ارشاد؛ طرحی که قانون نشد اما اجرا شد

■ محمود پوررضائی فشخامی
دانشجوی دکتری حقوق عمومی دانشگاه علامه طباطبائی

۱- یک سازوکار آشنا: «نیروی انتظامی موظف است با به‌کارگیری نیروهای زن آموزش‌دیده در انظار و اماکن عمومی به بانوان فاقد حجاب شرعی تذکر بدهد. مأمورین مزبور موظفند از بانوانی که با پوشش غیرشرعی و نامناسب، عفت عمومی را جریحه‌دار می‌کنند، برای شرکت در دوره‌های آموزشی و مشاوره‌ای عفاف و حجاب که از سوی این نیرو برگزار می‌شود، تعهد لازم را أخذ نمایند. چنانچه این افراد از سپردن تعهد یا شرکت در دوره‌های مزبور خودداری نموده و یا پس از گذراندن دوره‌های آموزشی، مرتکب رفتار خلاف قانون مندرج در این ماده گردند، توسط مرجع قضائی به جزای نقدی از دو میلیون تا ده میلیون ریال محکوم می‌شوند.»

۲- بی‌گمان، سازوکار فوق‌الذکر منطبق بر رویه‌ای است که در برخورد گشت ارشاد با مهسا امینی طی شده است.

۳- اما سازوکار مذکور از کجا آمده است و در کجای نظام حقوقی کشور قرار دارد؟ در تاریخ ۱۶ مهر ۱۳۹۳، طرحی با عنوان «صیانت از حریم عفاف و حجاب» با امضای ۳۶ نماینده در مجلس نهم اعلام وصول شد که ماده ۶ آن، همین متن ذکرشده در صدر یادداشت است.

۴- خب، مشکل چیست؟ مشکل این است که این طرح هیچ‌گاه لباس قانون به تن نکرده است. توضیح آنکه: بر اساس اصل ۷۴ قانون اساسی، وقتی نمایندگان پیش‌نویس یک قانون را با حداقل پانزده امضا تقدیم مجلس می‌کنند، آن پیش‌نویس به عنوان «طرح قانونی» در مجلس اعلام وصول می‌شود، اما برای اینکه یک «طرح قانونی» به «قانون» تبدیل شود، یا باید به استناد اصل ۷۱ قانون اساسی، در صحن علنی مجلس به تصویب برسد (قانون دائمی) یا مطابق سازوکار مقرر در اصل ۸۵ قانون اساسی در کمیسیون‌های داخلی مجلس تصویب شود (قانون آزمایشی و موقت). این در حالی است که طرح صیانت از حریم عفاف و حجاب هیچ یک از این دو روند را طی نکرده است. (برای پرهیز از طولانی شدن متن، از تشریح مراحل تأیید، ابلاغ، انتشار و لازم‌الاجرا شدن قانون صرف نظر شده است)

۵- حال پرسش اساسی این است: اگر طرح صیانت از حریم عفاف و حجاب به تصویب نرسیده که نرسیده، گشت ارشاد صلاحیت اجرای ماده ۶ این طرح را از کجا آورده است؟ مگر جز این است که در حقوق عمومی اصل بر «عدم صلاحیت» است، یعنی مقام یا نهاد حکومتی، از هیچ صلاحیتی برخوردار نیست، مگر آن دسته از اختیاراتی که قانوناً برایش در نظر گرفته شده است؟

۶- و در ادامه این سؤال جای طرح دارد: همین که طرح صیانت از حریم عفاف و حجاب با وجود اعلام وصول در مجلس نتوانست از صحن علنی پارلمان عبور و لباس قانون بر تن کند، آیا حاکی از این واقعیت نیست که قانونگذار اجرای مفاد این طرح را مطابق خواست اکثریت یا به مصلحت کشور ندانسته است؟ اگر مجلس، آن هم مجلس نهم که اکثریت مطلق آن در اختیار نمایندگان اصولگرا قرار داشت، حاضر نشد صلاحیت اعمال سازوکاری را که در ماده ۶ طرح صیانت از حریم عفاف و حجاب آمده بود، به نیروی انتظامی بدهد، کدام نهاد یا مقام دیگر تشخیص خود را بر نظر قانونگذار مرجح دانسته است؟

۷- تکمله: در حوزه حجاب و عفاف به جز تبصره ماده ۶۳۸ قانون مجازات اسلامی (کتاب پنجم- تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده)، مصوب ۱۳۷۵/۰۳/۰۲، اصلاحی ۱۳۹۹/۱۱/۰۸ که قانون به معنای دقیق آن (مصوبه مجلس) است، مصوباتی دیگری نیز در شورای عالی انقلاب فرهنگی و نهاد زیرمجموعه آن (شورای فرهنگ عمومی) به تصویب رسیده، که فهرست آنها به این شرح است:

۱- اصول و مبانی و روش‌های اجرایی گسترش فرهنگ عفاف، مصوب جلسه ۴۱۳، مورخ ۱۴ /۱۱ /۱۳۷۶

۲- مصوبه جلسه ۴۲۷ شورای فرهنگ عمومی، مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۳

۳- راهبردهای گسترش فرهنگ عفاف، مصوب جلسه ۵۶۶، مورخ ۱۳۸۴/۰۵/۰۴

۴- مجموعه تکمیلی اقدامات اجرایی گسترش فرهنگ عفاف و حجاب، مصوب جلسه ۸۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی، مورخ ۱۳۹۸/۰۶/۱۲

فارغ از اینکه مصوباتی از این دست، می‌تواند جایگزین قانون شود یا نه، نکته شایسته توجه آن است که در هیچ یک از این مصوبات، صراحتاً، اجرای سازوکار مندرج در ماده ۶ طرح تصویب‌نشده صیانت از حریم عفاف و حجاب، یعنی صلاحیت نیروی انتظامی برای برگزاری دوره آموزشی و مشاوره‌ای، ذکر نشده است.

اخبار

مقام مسئول در وزارت راه:

همه دستگاه‌ها مشمول قانون واگذاری اراضی مازاد خود به نهضت مسکن هستند

عضو هیئت مدیره سازمان ملی زمین و مسکن گفت: از مجموع ۶ هزار هکتار اراضی شناسایی شده دستگاه‌های اجرایی، ۸۰۹ هکتار به وزارت راه برای نهضت ملی مسکن منتقل شده است.

تقی رضایی اظهار کرد: برنامه ابلاغی به وزارت راه و شهرسازی ۴ میلیون واحد مسکونی است که ۳ هزار و ۲۰۰ واحد در شهرها و مابقی روستاست. از این تعداد ۱.۵ میلیون واحد مسکونی در ۲۲ هزار هکتار اراضی مستعد نهضت مسکن جا دادیم، ۳۵ هزار هکتار اراضی آماده الحاق محدود شهرهاست که یک میلیون و ۳۰۰ واحد پوشش می‌دهد.وی افزود: بنا بر قانون جهش تولید که به تصویب مجلس رسید، با استفاده از ظرفیت‌های قانونی، دستگاه‌های دولتی که زمین مازاد داخل محدوده دارند، استفاده می‌کنیم.رضایی درباره اینکه آیا صحت دارد که در چند استان دستور اکید وجود دارد که اراضی مازاد توجه نشود؟ گفت: مسئولان دولتی اگر نامه‌ای می‌زنند، فراتر از قانون جهش تولید نیست. قانون گذار گفته و این موضوع باید انجام شود.

وی تأکید کرد: تقاضا داریم که اراضی مازاد سند بنام سند مسکن زده شود. اگر در مجموعه‌ای طرحی است که ضرورت آن بالاتر از نهضت مسکن است، مقامات باید تشخیص دهند.

چالش بزرگ برای ایجاد فیلترینگ اینترنت

توییت جنجالی ایلان ماسک درباره اینترنت ماهواره‌ای در ایران

ایلان ماسک در توییتر مدعی شده است که برای ارائه اینترنت ماهواره‌ای در ایران برای دریافت مجوز معافیت از تحریم‌های آمریکا خواهد رفت.

چند روز پیش خبری در رسانه‌ها منتشر شد که ایلان ماسک با اعتماد به نفس از ارائه اینترنت در قطب جنوب صحبت کرده بود. حالا توییت ایلان ماسک در واکنش به کاربران ایرانی توییتر خبرساز شده است. او نوشته است: «استارلینک برای معاف شدن از تحریم‌های آمریکا علیه ایران اقدام خواهد کرد.»

ماجرای اینترنت ماهواره‌ای استارلینک این روزها در صدر اخبار فناوری است و هر روز جنبه‌ای تازه از آن در معرض توجه قرار می‌گیرد.

در جریان جنگ اوکراین برای نخستین بار به شکل جدی امکان استفاده از این تکنولوژی در معرض آزمایش قرار گرفت و واکنش روسیه نشان می‌دهد که از این آزمایش سربلند بیرون آمده است.

دیپلمات‌های روسیه در سازمان ملل به شکل غیرمستقیم حتی صحبت از منهدم کردن ماهواره‌های ایلان ماسک کردند. کنستانتین وورونتسوف، نماینده کشور روسیه در کارگروه منع گسترش سلاح‌های کشتار جمعی در سازمان ملل گفت: «در اینجا قصد داریم به روند بسیار خطرناک استفاده غیر صلح‌آمیز از تکنولوژی‌های فضایی اشاره کنیم که در جریان اتفاقات اوکراین به صورت جدی شکل گرفته است. به طوری که ایالات متحده آمریکا و متحدینش به تازگی به طور گسترده اقدام به استفاده از تاسیسات و زیرساخت‌های غیرنظامی فضایی با هدف مداخله در جریان اتفاقات اوکراین گرفته‌اند. بر این اساس، ممکن است این تاسیسات غیرنظامی، هدف بعدی روسیه باشند!»

در ایران هم از زمان مطرح شدن طرح صیانت بحث امکان استفاده از این فناوری جدید مطرح شده است. برای نمونه محمدجواد آذری‌جهرمی وزیر پیشین ارتباطات درباره فعال شدن اینترنت ماهواره‌ای استارلینک در اوکراین در شبکه اجتماعی خود نوشت: «امروز در فضای مجازی مولفه‌ی «قدرت» با ارائه خدمت بهتر به مردم حاصل می‌شود. اگر شما خدمت مناسب (البته مناسب از دیدگاه مردم) برای آن‌ها فراهم نکنید، دیگران خواهند کرد.»

ایلان ماسک تا پیش از این درباره احتمال ارائه خدمات اینترنت ماهواره‌ای استارلینک در ایران سکوت کرده بود و عملا این احتمال نزدیک به صفر دیده می‌شد. اما در توییت جدید صحبت از امکان ارائه اینترنت ماهواره‌ای استارلینک در صورت اجازه دولت آمریکا به میان آمده است.

معاون آموزشی ستاد مرکزی معاینه فنی ساختمان :

دوره های تخصصی آموزش مراقبت از ساختمان ها با هدف افزایش مهارت بازرسان فنی تشکیل می شوند

روز سه شنبه ۲۹ام شهریور ماه جلسه هماهنگی در واحد آموزش و پژوهش‌های کاربردی ستاد مرکزی معاینه فنی ساختمان برگزار گردید. این جلسه با حضور جهانبخش خواجه معاون آموزشی، مدیر کل آموزش و پژوهش ، معاونت فنی و مهندسی ، مشاور عالی مدیر عامل و جمعی از اساتید دانشگاهی برگزار شد.

خواجه با اشاره به اهمیت موضوع ارتقا دانش فنی بازرسی و نقش تاثیرگذار آن گفت : برگزاری دوره های تخصصی آموزش مراقبت و نگهداری از ساختمان ها با هدف افزایش مهارت بازرسان فنی تشکیل می شوند.

وی افزود : این دوره ها به صورت تئوری و عملی در نیمه دوم سال جاری و در رشته های برق ، مکانیک، عمران ، شهرسازی و معماری همزمان در سراسر کشور برگزار می گردند.

خواجه خاطر نشان کرد : در پایان هر دوره پس از برگزاری آزمون تخصصی گواهینامه معتبر به همراه ترجمه رسمی با تائید دادگستری به شرکت کنندگان اعطا می گردد. علاقمندان می توانند جهت کسب اطلاعات بیشتر به آدرس http://www.ctid.ir مراجعه نمایند.

یادداشت

ناکارآمدی در مدیریت افکار عمومی، پیامد تکیه بر فضای مجازی!

عباس محمدیان

وقتی دیوار خانه فرو بریزد، سقف هم دوام نخواهد آورد و بر سر اهل خود آوار خواهد شد. حالا دلیلش غفلت از مقاوم سازی صاحب خانه باشد یا گود برداری همسایه یا زلزله یا سیل، فرقی در اصل ماجرا نمی کند. خانه ویران می شود. بین آوار و آواره فقط خویشاوندیی آوایی و حروفی نیست که دومی نتیجه اولی است. چون آوار شود خانه، آواره خواهند شد اهالی خانه. باز این هم فقط حکمی نیست که خاص چهار دیواری باشد. این را از باب مثل آوردیم تا موضوعی که پیامد در شمار واژگان می نشیند بیشتر به ذهن قریب شود و ما را به تامل وادارد. مایی که خانه رسانه های رسمی مان دیری است در حال آوار است و ما آواره خیمه و کانکس فضای مجازی شده ایم.

توجه نداریم که این برساخته هایی است که دیگران برای ما برپا کرده اند تا ظاهر انسان دوستی بگیرند و در این تظاهر، ظهور و توسعه قدرت نرم خود را –بی صدا- جشن بگیرند. جشنی که قربانی اش افکار عمومی مردمانی خواهد بود که –بی خبر- پذیرای هر خبری می شوند. خبر هایی که گاه، حرف به حرفش بر اساس یک مهندسی خاص، کد گذاری می شود. کد هایش هم در ذهن و ضمیر ما باز می شود تا راه حقیقت یابی را ببندد. واقعیت این است که امروز رسانه های رسمی- به هر دلیل- نفس ان به شماره افتاده است. مثل خانه ای است که خشت، به خشت اش از پی هم می افتد و می شکند.

مسئولان هم به جای مقاوم سازی آن سازه های قدیمی و صمیمی و امین، روی برگردانده و سایه نشین کانکس و خیمه شده اند. حواس شان هم نیست که نشستن در سایه بیگانه، همسایگی نمی آورد که هویت ما را هم به گرو برمی دارد. آنچه این روز ها در فضای مجازی، موج می آفرینند و به ساحل ذهن مردم می کوبد بیش از آن که نشانگر قوت این رسانه تعاملی و گسترده باشد، نشان دهنده از پا افتادن رسانه های رسمی و صاحب شناسنامه است. از پا افتادنی که گاه دلیلش پا گذاشتن

مسئولان روی پای رسانه است. کسانی که گمان می کنند اگر رسانه های رسمی، مرجعیت خود را از دست بدهند، دیگر کسی به نقد، یقه آنان را نخواهد گرفت. غافل اند که این نوساخته پیش آمده با کمک فیک نیوز ها و باج نیوز ها، یقه خواهد گرفت از آنان و به دیوارشان خواهد کوبید نه به نقد که به تخریب. حضرات که به انحای مختلف عرصه را بر روزنامه‌ها و روزنامه نگاران اصیل و متعهد تنگ می کنند فردا و حتی همین امروز گرفتار شب نامه هایی می شوند که در فضای مجازی عرصه را نه فقط بر آنان که بر واقعیت ها تنگ می کند. نمی خواهم از محدود سازی فضای نو بگویم که نه شدنی است و نه این قلم را بدان باوری است. می خواهم به یاد آورم که رسانه های صاحب هویت و رسانه نگاران دارای سجل حرفه ای و اعتماد آفرین را باید کمک کرد تا با کار حرفه ای و مومنانه و صادق، راه نفوذ خبر های کاذب را سد کنند. قطعا اگر میدان با حرفه ای ها باشد، خبر هم تولید می شود، چیزی ناگفته نمی ماند. از سوی دیگر جامعه هم در بمباران دروغ این همه زخم برنمی دارد. این می طلبد که متولیان هوشیاری افزون کنند و با همت تمام پای کار رسانه های حرفه ای باشند تا آرامش ذهنی مردم بیش از این آشفته نشود. بدانند مسئولان و بدانیم ما اصحاب رسانه که انفعال و عقب نشینی و خودناباوری، نه قلم که تیغ رسانه های دشمن را تیز می کند. رسانه هایی که تا اندرونی ما آمده اند و پلک بزنیم، کورمان می کنند. مراقب امروز باشیم تا فردا را از ما نگیرند.